

Vad innebär CI för livskvaliteten hos ”vuxendöva”?

*Lillemor R-M Hallberg, professor & **Anders Ringdahl, MD/docent

*Sektionen för Hälsa och Samhälle, Högskolan i Halmstad, Sverige

** Institutionen för Audiologi, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg, Sverige

Syfte: Avsikten med våra studier var att studera psykologiskt välbefinnande/livskvalitet hos vuxna personer som behandlats med cochlea-implantat (CI) i rehabiliterande syfte. Den kvantitativa studien avsåg att identifiera predicerande faktorer för psykologiskt välbefinnande/livskvalitet hos vuxna personer med CI i Sverige och Florida, USA. Den kvalitativa studien avsåg att ge en djupare förståelse för innebörden i att leva med CI.

Metod: Vuxna personer med CI från Florida (n = 48) och Sverige (n = 48) besvarade Psychological General Well-being index (PGWB) och International Outcome Inventory – Cochlear implants (IOI-CI). PGWB består av 22 frågor som bildar sex delskalor (ångest, nedstämdhet, välbefinnande, självkontroll, generell hälsa och vitalitet) samt ett PGWB-index där samtliga item summeras. IOI-CI består av sju item. Ett demografiskt självskattningsformulär (ålder, kön, utbildning, nationalitet, tillgång till socialt stöd, debut at hörselnedsättning, antal år med CI) besvarades också av samtliga. Öppna intervjuer genomfördes med 17 vuxna personer med CI i Sverige. Intervjuerna genomfördes och analyserades parallellt tills mättnad uppnåddes.

Resultat: Undersökningsgruppen (n = 96) hade lägre psykologiskt välbefinnande/livskvalitet än en normalpopulation. Den svenska gruppen hade signifikant lägre värden än den amerikanska på PGWB-index och tre delskalor; nedstämdhet, välbefinnande och självkontroll. Demografiska variabler och samtliga item i IOI-CI ingick i en stegvis multipel regressionsanalys med PGWB-index som beroende variabel. Fyra signifikanta prediktorer föll ut och förklarade 49 procent av variansen: attityder från omgivningen, socialt stöd, ålder samt delaktighet. Att leva med CI i vardagen upplevdes som ”att komma tillbaka till livet” och ”att bli en hel människa”. Förmågan att höra ljud utgör ett existentiellt värde som gav harmoni och mening i livet. Informanterna upplevde också minskat beroende, ökad delaktighet samt en förbättrad livskvalitet.

Konklusion: Livskvalitet är ett mångdimensionellt begrepp som är svårt att mäta. PGWB, som använts i många studier och länder, har hög grad av reliabilitet och validitet samt är känsligt för variationer. ”Vuxendöva” personer med CI har lägre grad av psykologiskt välbefinnande/livskvalitet än en normalpopulation. Den svenska gruppen har signifikant lägre värde på PGWB-index än den amerikanska. Gravyt nedsatt hörsel medför avbrott i sociala interaktioner och social samhörighet. Djupintervjuer visar att innebörden av att leva med CI ligger på en existentiell nivå och uttrycks som ”att komma tillbaka till livet” och ”att bli en del av den levande världen”. De olika forskningsansatserna gav komplementära resultat och djupare förståelse.